

هه ئېژاردنى حزى شىوعى عىراق

بۇ مانەوہ لەگە ئياندا

مانەوہى من لەگەل حزى شىوعى عىراقدا و ھەئىژاردنى مانەوہم لەگە ئياندا،ھۆى خۆى ھەبوو. ئەك ھەرئەوہ،بەلکو رۆكەوتى يەكترىينىمان لەگەل ھاوړيياندا بۇمن باشتړين رۆكەوت بوو. چونكە من ھەرلەدواى چەك دانانم لەرئى يەكئىتى يەوہ لەسالى ١٩٨٥ دا كۆمەلى قسەوقسەلۆكيان خستەدوام،گوايە پەيوەنديم بە ئالائى شوړش(دوہ ھەيو (عىراقچى) م ، تاكو ئەو رۆژئى كە گوڤتەپيە وەسكەريش كيماياران كران،ھەندئ لە كاديپرەكانى سنوورى خالخالائى كۆمەلەى رەنجەرمانى كوردستان چاودئىرپيەكى چووپريان خستىبووہ سەرم و چەندين لەخەلكى ئاوايى راسپاردبوو كە جاسووسيم لەسەر بكەن،بزائن كئ ديتە ميواندانريم و ھات وچۆى كئ دەكەم،بەلآم لەبەر ئەوہى زۆر براندەرى نزيكى خۆم دەياتزانئ قسەكانى قارەمانى كاديپر،سەبارت بە عىراقچيئتى من و پەيوەنديم بە ئالائى شوړشەوہ بئ بنەما بوون.

زۆر ئىبەك بىووم لەو پەرپاگەندانە. ھەمووشيان دەياتزانئ لەبەرئەوہى وازلەم يەكئىتى ھىنابوو. رەخنەشم لە گفتار و رەفتارى ھەندئ لەپيئشمەرگە وكاديپرەكائيان دەگرت و لە گفتوگۆ و قسەشدا زۆرجار نەدەگەيشتىنە يەك و بۆم نەدەسەلماندن. بۆيە باشتړين بوختان و مل شكائىن ئەو كاتە،ئاوانباركردنى ئەوكەسەسى بەدليان نەبەسيە ئەوہبوو،بيەكەنە ئالائى شوړش و بەحوكمى خيانت و جياخوازئ لەناوى بدمن.

ھەرچۇنيك بوو ئەو رۆژەمان گەياندە ئىوارە و وردە وردە زمان بەرزتر دەبووہوہ، چونكە لەوہ دانئيابووین كە ھىزەكانى رژیـم ھەرچەندى زۆر و ھەيزيش بـن،ناوړين لەگەل پيئشمەرگەدا شەرى شەو بكەن،بۆيە ھەموو حزب و لايەنەكان كەوتنە جموچۆل و ھەريەكەو خەريكى خۆكۆكردنەوہو خۆيـكخستنەوہ بوون. منيش براندەر ميوانەكانى لەمەر خۆم كۆكردەوہ و پيئانم گوت كاكە گيان ئەوہ يەكئىتى ،ئەوہ پارتى ،ئەوہ سۆسياليسـت،ھەرەكەسيكـتان دەتانهوئ چنەلاى ھەرلایەنيـك و لاى ھەربراندەريكى خۆى زۆر ئاساييە،لەكوئ مورتاـحـن و پيئـانـ خۆشە ئاسايى وەرى بگرن و ئەوہسەفەرى ھات وئەھاتە،من بريارى مانەوہ داوہ لەگەل ھاوړييانئ حزى شىوعى،ھەرەكەسيكش لەگەلمان دەميئنتەوہ،نەيخەمە سەرچاوم.

ئەنڧال

ھيئەن مەولود

ئەو رۆژە لئىپرسراوہەكان خەريكى كۆيوونەوہ و بەرنامەى دەرياز بوون و جم وچۆل بوون. وايزانم دەورى نيوەرۆ بوو،شوانيك لەسەرى شيوەكەوہ بەخۆى و گويدـرـئژەكەيەوہ لەدەم شيوەكە وەستايوو،نەدەھاتە خوارەوہ و ئەدووريش دەكەوتەوہ،ئيتەر ھەرچى لەو شيوەدا بوو ھەمووى شلەژان. ھەنديك دەيانگوت ئەوہ جاسوسە،ھەنديكى تر دەيانگوت ئەوہ لەگەژۆ ويزژيدا لەوئ وەستاوہ،ئيسـتا ھەموومان ئاشكرا دەين كۆيتەر ديت و دەبيئتە رۆژئ ھەشر،ھەنديك خويان بۆئەگيرا و كەوتنە ھاوار و بانگە بانگ كردنى،بۆئەوہى بـيـتـە خوارەوہ،يانيش لەوئ دوروكەويئتەوہ،ئەگينا كارەسات دەقەومئ.

شوانەش وەكو ئەوہى نەباى ديبئ وئەباران،ھەتا بەشيئەيى و بە ئارەزووى خۆى نەرۆيى،ھيچ ھاواريك بەلاى گوئشيدا نەرۆيى،بەلآم ھەرچى لەو شيوە دابوو خۆى بۆ شەرى دەستەويەخە و ئينزالئ كۆيتەر ئامانە كرديوو. ھەتا ماوہيەكيش لەدواى رۆيشتنئ شوانەكە ھەر گومانى ھاتنى چاش و جەيش ھەبوو.

بوو،لەو رښگەيەشەوہ پەرپوئالى پيئشمەرگە بكات و بئ پشت وپەنايان بكات،ئەوہندە بۆشەرى پيئشمەرگە و كرنەوہى بەرەى شەر نەبوو. ھەرچەندە پاش ١٤ سەعات رۆيشتنئ بەرەدوام لەنزىك ماملئسى يەوہ بۆ سەرخالخالان و لەويشەوہ بەرښگەى پيچاوپيچ و پرتس لە بەسەرداكەوتنى ھيزەكانى رژيم،سەرلەبەيانى رۆژئ ٥ى ئايار كە گەيشتينە شيوەكەى بنارى گولمەكەوہ،ئەوہندەى مەبەستمان بوو ھەشارگەيەك بدۆزينەوہ،كە ئەختيـك راکشـيـن و بـەـسيـنـەـوـە،ئەوندە برسيتئ تينئ بۆمان ئەميناوو،بەلآم ھاوړييانئ حزى شىوعى ئەوانەى كە لەپيش ئيمەوہ گەيشتبوونە ئەوئ،لەبن پەناگەى كەولەسيكدا خەريكى ئامانە كردنى ئاساجى بوون بۆ ھاوړپچيان،بە گەيشتنمان سەرى ئانښكمان وەرگرت و خواردمان،بەلآم جيـگـەى خەو نەبوو،نەمانتوانئ راکشيـن،ھەرچۇنيك بـيـت ھەريەكەمان لەپەنايەكەوہ ھەريەداننيشتەوہ لەجيگەى خۆمانەوہ رزينە خەويكمان كرد،چونكە بەناچارئ دەبوايە ئەو رۆژە لەوشيوەدا بەسەر قەكردى جوتيار و داننيشتوانەكەى

نەكەن،بەلكو نەخشەى سووتاندن و كاوكردنى گوندەكان و بەئەنڧال بردنى ھەموو گوندنشين و ئازەل و سەرچاوەكانى ژيان،جئ بەجئ بكەن وپيئشمەرگە و شوړش بئ پشت وپەناو بئ دەرەتان و لەجەماوەر داپراو بكەن،ھەريەراستيش وابوو،واش دەرچوو،چونكە بايئ ئەوہ كەلښكيان دەھيشتەوہ بۆ بەناچارئ پاشەكشە پيكرنى پيئشمەرگە،تاكو تووشى شەرى رووبەرۆو بوونەوہى شوړش نەبن و لەئامانجە گلاوہكانى خويان دوا نەكەين و شوړشيش پەرپوال بكەن،بەراستيش ھەرويانكرد.

ئەو شيوە بەراندەيەك پەرپوويو لە پيئشمەرگەى (يەكئىتى وپارتى و سۆشاليسـت و شىوعى و ھەندئ پاسۆكيـش .كەئەگەر لەوئ شەر وپيكانان رووى بدياە،يڭگومان بەسەدان پيئشمەرگە شەھيد دەبوون،بەلآم رژيميش ئەو ھيژانەى ئەو ئاوچەيەى تەفر و توونا دەبوون،بۆيە پيـم وايە رژيم ئەو حيسابانەى لڭكدابووہوہ.دواتر دەرەكوت رژيم ئەوہندەى مەبەست و ئامانجئ تەختكردنى گوندەكان و قەكردى جوتيار و داننيشتوانەكەى

بەھار ....

ئەو وەرزەى كە ھەموو روداوەكان لە خۆیدا كۆدەكاتەوہ..!

كامەران ئىسحاق پەرى / سويد kamaran_pary@hotmail.com

وە ميلەتى ستم لڭيکارو كە راندەپەرئت، كە ياخى دەيئت...! ياخود كە بەرەنگارى ستم دەديئتەوہ،تەھاو تە ئھا لە پيئاو ئەوہ يەكبارە ناھە موارە كە بگۆزئت، بە جۆريكيش بيگۆزئت كەباشتربيت ئەك خراپترئ لئ بقە وميئت و جگە لەقەيرانەكانئ پيشخۆى قەيرانئيكي تر چرۆ پئ بكات و لەداھاوتشدا بەدەستئ خۆى بچەوسيتەوہ ، ئەگەر كە ميئ گشتگيرتررە خنە لەراپەرین بگيرين ئەبيت بليئن كە تاقە راپەرین و بەرنگاربوئەوہ وياخى بوون كەلەجيهاندا ھەيئت ئەو ئامانجەى نەپيئكايبت راپەرپيئى بەھارى ١٩٩١ئ خەلكى خيئر لەخۆندەيوئ كوردستانە ،راستە ئيمە بەھۆى راپەرپن بەشيوەيەكى كاتئ و بەروائت لەدەستئ مەزنترين ئەژديھاو بەدناوئ ئەم جيهانە رڭگارمان بوو بەلآ ھەر بېھۆئ ئاوەر پۆك وكاردانەوہ ئى خراپئ مامەلەكرن لەگەل چەمكى راپەرپن زۆرشتئ گەرەشمان لەدەست چووہ...ئەگەر ليم بپرسيت ئەو شتە كەرەيە چئ يە كە من باسى ليوە دەكەم...؟ياخود رەنگە بليئن ئەو بوختانە گەرەيە چئ يە كە من بەنيازم بۆ يادئ راپەرپن ھەلئ بەستم. . . پيئت دەلئيم پۆخى نيشتيماانەتى كورد. . .ھەستكردنە بەھاولاتئ يەتى كە ئە مرۆ لەدەست دراوہ، وشوئيئ كە ماوہ لە ناخ و ويزژانى جقاتئ كوردا پيئى بوتريت (كوردايەتى)..كوردايەتى ئەو ژاراوہ بەى كەچەندين رۆلەى بە جەرگەى شارو دڭياتەكان لەپيئاويدا بەكردار مال و حال وكەس وكار و خويئندئ خويان لەسەرداناوہ. سەرئەنجام حيزرايەتى جيگەى كوردايەتى گرتەوہ ئەم جارەش دەيليمەوہ راستە بھۆئ راپەرپن كە ميئ كوردستان ھەسايەوہ ، ئاسودە بوو وەلئ ئەو ھەسانەوہيە،ئەو ئاسودە ييە فرە كورت بوو .ئەشتوانم ليليم لە ئاست گەورەى كە ميئ ياخى بوون بئ نرخ وسەدا بوو،و دەسكە وتە كانئ راپەرپنيش ھەشوكە لە ئاست داخوارييە كانئ ئە مرۆئ شە قامئ كورديدا خۆنايينيئەوہ.. ئەمرۆ كە يادئ بەھارو ئەورۆز و راپەرپن وھەلە بچە ئەكەينەوہ جيئ خويەتى كە ميئ بەم شتانە بچينەوہ لئيان وردبينەوہ، ويە جۆريكى تر لە ميژووى و رزئ روداوكان و راپەرپن بدوين... من ئامەويئت بە دەستورى بەرپرسەكە بەشان و بالئ راپەرپن ييمە خوارەوہ ئاشمە وئت بە نەريئى شاعيرەكان قەسيەدەيكەى بئ وەزن وقاقييە بۆ يادئ ئەو رۆژئ پەر لەسەرورەيەى كە ئاوى راپەرپنە ،نەرۆژرە،ھەلەبجەيە.. بھۆنمەوہ

ولەگوئداھەزىنگيئەوہ.
شارزە سال لە مە ويەر كورد بە راپەرپنيكى بئ ويئە،لەميژووى خەباتئ نەپساوئى شكۆداركردنى يادئ نەرۆز بە ژارەو ئاسۆز و قيني خەفە كراو و رقى چە ندسالە ئى، دەردە سەرى وئەھامەتى،وستەم لڭيكاراى خۆئ بەسەر مۆلگە ويازگە و شوراكانئ ستم ھەل رشت ، لە و سال و بەروارەدا خەباتئ كوردو يادكردنەوہى بەھارو ئە ورۆز تيئپە راندئيكى (نەوعى) جۆرايەتى بە خويەو ھەيئى،كورد بەراپەرپن جارئيكى تر منەت بەارى بەھاربووہ . وەلئ مە خابن ھەمووى زەمەنيكى كورت بوو ،ئيدئ راپەرپن لە جياتئ ئەوہى بيئتە دەسكەوتئيكى كەرەى نيشتيماانئ .. لەبرى ئەوہى بيئتە سونيوليئك ،ھەمايەك بۆ گۆران وخۆشگوزە رانى رۆژ بە رۆژ،سات بەدواى سات لەگەل ھەموو دوركەوتنەوہ يەك لە و ساتە ھەماسەگەرايانەى كە ئەو رۆژەيان دروست كرد بوو ،بەھيمىنى و زۆر لە سەرخۆ لەگەل زەمەندا بوە داخ و خەمكى قول وگەرەى نيشتيتمان. خويئەرى بەرپزن ئەز ليرەدا ناخوازم لەرۆل و بەھاوسەنگئ روداويكى گرنگئ وەك راپەرپن ئى بەھارى سالئ ١٩٩١ كەم يەكەمەوہ، ئاشمەويئت بە چارئ بەراورد تەماشائى بارودۆخئ كورد بەر لراپەرپن لدواى راپەرپن باس لەروداوہ كە بكەم،ناشخوازم مەرگيكي كتوپر بەسەر راپەرپن بسەپيئم ،بەلآم مەبەستەم، گەرەكەم بە جۆريكى تر لەراپەرپن وزەمنى كەرانەوہى نيرگزن بدويم بە جۆريك كەئيدئ چاو لەھيچ نەپوشين و راستيە كانيش، ھەرچەندە تال و رەزاگران بئدركيئرڭن. بەسيەتى ئيدئ با لەوہ زياتر خۆمان ھەلئە خەلە تيئڭين و آنتيڭين كە كورد بەو راپەرپنە خيئرئ لەخۆنديوہ ، ئەو راپەرپنە زۆرى دەسكەوتوہ و كەمئ لەدەست داوہ. وەختيەتى ئيتەر ،دەسەلاتەكەمان سەردەستەئى ماف خوازەكانمان ،ئاشئى پارڭزانمان لەوہ تيئڭين كە راپەرپن خەلكئ ھەژار و رەش وپوتئ كوردستان كرديان، ئەو خەلكەى كە پيئشتر پيئشمەرگەو رڭكخستن و تيڭكۆشەرەكان ياخود پاشماوہ ئى ھەلە بچە و ئەنڧالكراوەكان بوون چا كەراپەرپن جەماوەر كرديئى ھيچ پيئويست ئاكات ئەمرۆكە لەكلتورى يادكردنەوہى راپەرپنى كوردا بيئتە منەت بەسەر تاك وھاولاتئ كوردەوہ. . پاشان ئەوہندەى من ئاگادارم لەھەموو جيهاندا خەلك

قسەيەكى پيشووخت

- بيست سال لەمويەر لەتەمەنيكى زۆر ھەرزەدا... لەوزەمەنى كەئازەبەتارخەريك بوو خويئند دەبيئتە خوليا .جارئيكان ھاوړئ يەكم(ژانئ گەل)ئ بۆھيئا بووم پيئشريش پيئ گوتە؛ ياكەس ئەزانيت من ئەو جۆرەكتيئبانە دەخوينمەوہ.؟! چا لەوزەمەندا كەلەرۆرى كتيئپە كەتيئەئەگيشتم ئاچاردارەبوايە بەدزيشەوہ بيخوينمەوہ... بۆئەگەيتيش ئيوەرۆيەكيان،كە ھيشتامن لەلايەرە سەرتائ يەكانئ(ژانئ گەل)بووم؟!كتيئپەكە كەوتە بەردەست باوكم... ئىيەك و دوو لەبن دەستئى كردەموو خستبە ئاوتوئنى جەمامەكە و سوتانئدى... لەگەل كلپەھەستان لەلايەرەكانئ كتيئپەكە بە دەنگيكي بەرزۆتورەشەوہ گوتئ ئەگەر دەتەويئ ئەم مالەمان بەسەردا نەرۆخڭين جارئيكى تركتيئيى وا مەھينەرە وەمالەوہ ؟!...

- لەم رۆژانەشدا ھاوسات لەگەل پيرۆز راگرتئنى ئەورۆزۆ بەھارو راپەرپندا ، بەھۆى چەند ئىنيككەوہ ، باوڭم بەھەمان ئەو فەبرەئى كە بيست سال لەمويەرلەگوئدا دام بەتورەييەكەوہ ئەم جارە پيئ گوتەوہ، ئەگەر بەنييازيت بگەريئەوہ كوردستان واز لەئوسين بيئە...؟!

بەھار. وەرزئ سەوزئ ونوئ بونەوہ ،وەرزئ ھىواو ژيانەوہ ،ئەو وەرزئى كەويست و ئارەزووى مرۆفە گەشەشئيئەوہ ، ئەو وەرزئى لەگەل ھەموو ناخۆشئى وئھامەتيەكانئ مرۆفئ كوردا ھاوناھەنگ و يەكانگيرە....؟!

لەلاى ھەمووگەلانى دونيا بەھار

وەرزئى شوخ و قەشەنگە،ھەمووان لەبەھاردا ئاسمىزئى گەرمى

بۆدەكەتەوہ،وەلئ لەلاى،ميلەتى كورد

زياتر لەمەو قوتلر لەمەبیر لەبەھار

دەكرتتەوہ وسەير دەكرتئ. چمكيك

جگەلەوہى كەبەھارخۆى وەك وەرن،

وەرزئ كوتائى پئ ميئانەبەسەرماوەرن،

بەھار وەك (پۆژئى نوئ) بەھار وەك

راپەرپن ،كيماوئى ،ھەلەبجە ،ئەنڧال،

كۆرە ويش ديتتە و بەرچاو